

Behandlingsmetoder för VOC

Lennart Karlsson; ÅF

lennart.karlsson@afconsult.com

010-505 5460

1

Nytänkande med erfarenhet

- Barnfödd på Söder, Uppvuxen i Skåne betraktar mig som Göteborgare, bor i Forshaga
- Jobbat hela mitt professionella liv med miljö sedan jag började 1973 på IVL
- Första tillståndsärendet (VCC och Scania 1976)
- Jobbar mest med fordonsindustri (Scania, Volvo, BAE f.n)
- Mycket VOC men också vindkraft, cement och diverse annat

- Familjen. Frun Gunilla, två Dobberman, en Holländare, en Katt och sex får.
- 2 ha trädgård och en mer än 250 år gammal gård
- Bruksarbete med hund (sök, spår, skydd) och en del golf

2

Nytänkande med erfarenhet

Bakgrund till VOC-reglering

- Genevekonventionen 1979 om gränsöverskridande luftföroreningar (LRTRAP)
- Miljöeffekten är i
  - Första hand storskalig (storregional) oxidantbildning
  - I andra hand direkta hälsoeffekter och/eller olägenheter
- Många källor bidrar, var och en med liten till försumbar effekt
- Åtgärder skall vidtas nära källan och där de har störst effekt
- BAT

3

Nytänkande med erfarenhet

Varför sker VOC-utsläpp

- Lackering, sprutboxar – VOC skall bort
- Processer t ex torkning, skumning – VOC skall bort
- Otäta processutrustningar – VOC skall inte bort
- Lagring, transport – VOC skall inte bort
- Felaktig hantering, spill och dräll – VOC skall inte bort

4

Nytänkande med erfarenhet

Åtgärds-hierarki

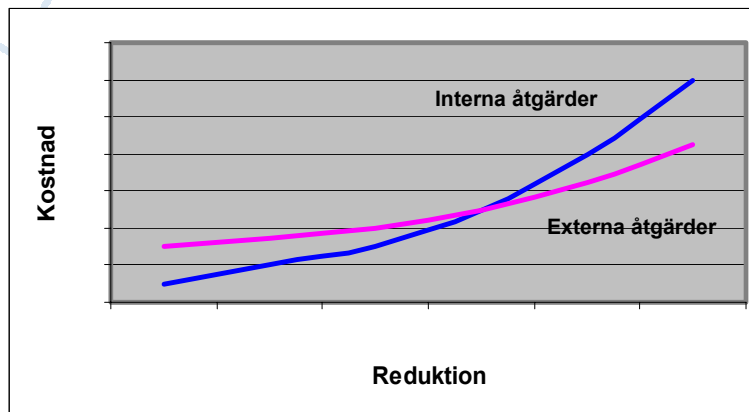
- Ändra konstruktionen så att funktionen uppnås på annat sätt
- Undvik förfarandet som skapar problemet
- Använd bättre processer som minskar behovet
- Använd material som inte orsakar miljöproblem
- Rena utsläppen
- Minska miljöeffekten

5

Nytänkande med erfarenhet

Utsläppsreducerande åtgärder

6

Nytänkande med erfarenhet

Processinterna åtgärder

Slutningsåtgärder

Täta utrustning för att minska utbyte med omgivningen – minskat ventilationsbehov

- Tätning av utrustning innehållande VOC – behållare, reaktorer, blandarkärl etc
- Stäng ventilation under icke drifttid
- Tätning av pumpar, ventiler, flänsar etc.
- Tryck-/vakuumentiler på tankar, isolering, ytskikt
- Gasåterföring på tankar och processutrustning
- Mätning uppföljning

7

Nytänkande med erfarenhet

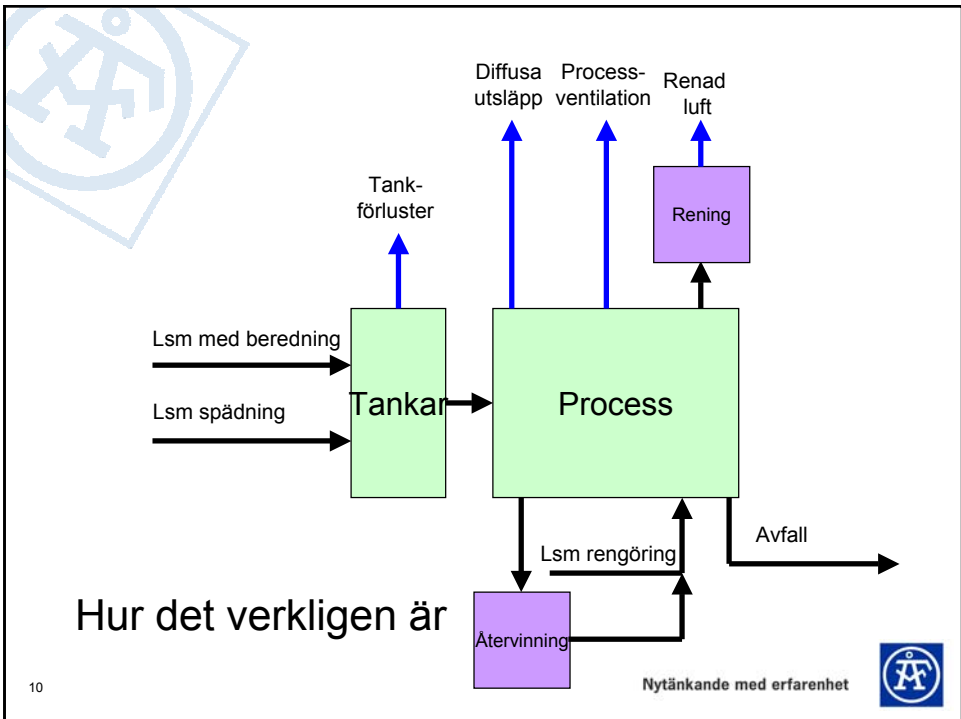
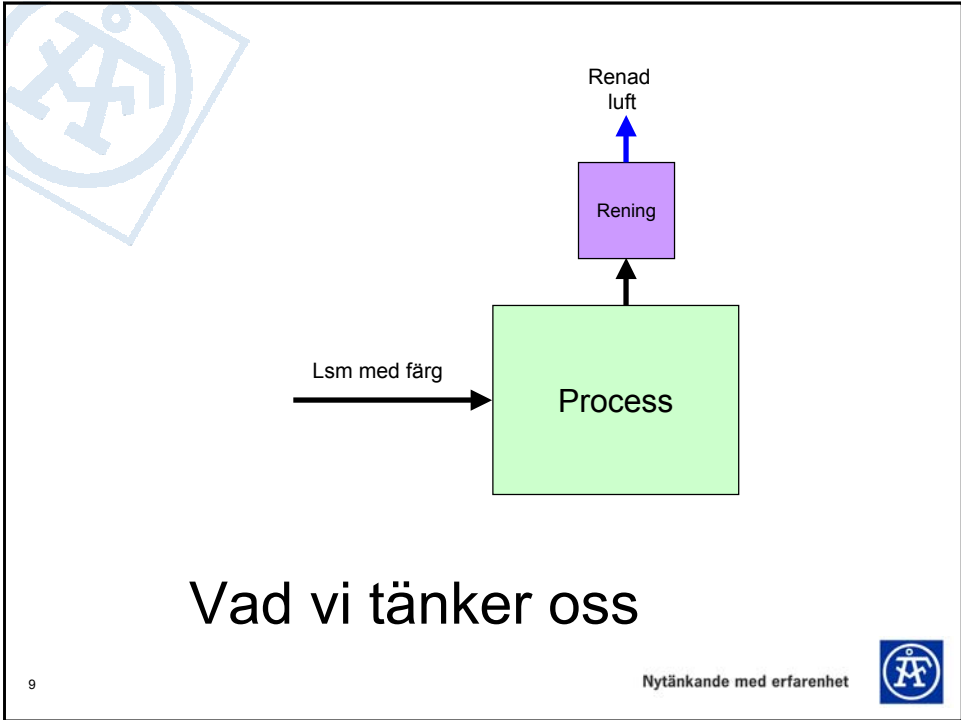
Dissolver

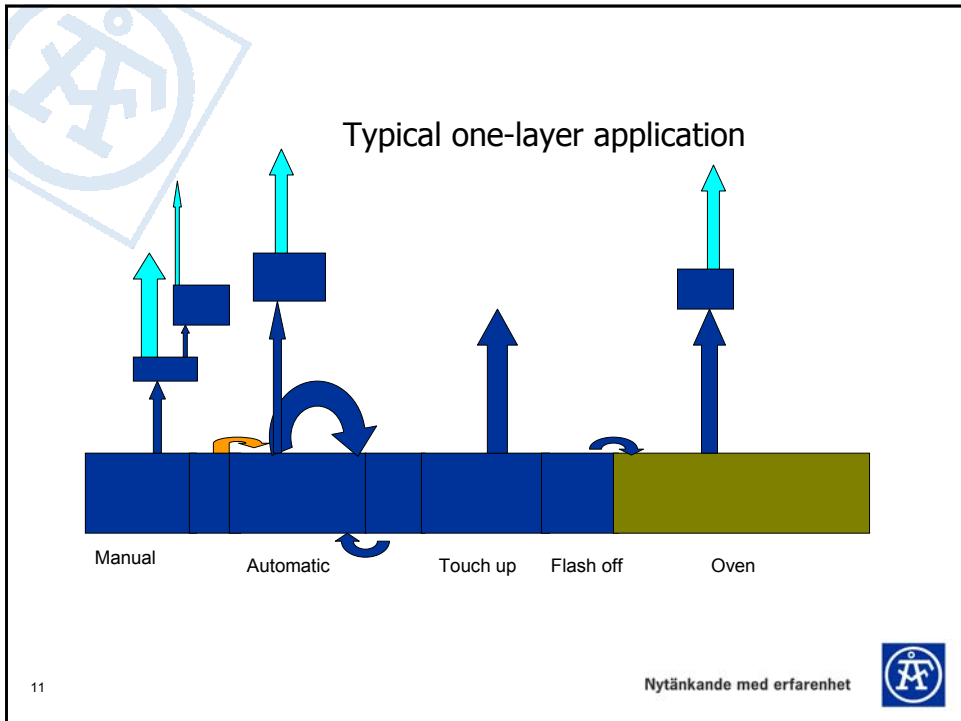

8

Nytänkande med erfarenhet

- ## Reningstekniker
- Kondensation
  - Oxidation
  - Absorption
  - Adsorption
  - Biofiltrering
  - Jonisation
  - Kombinationer av dessa
- 12
- Nytänkande med erfarenhet
-

Viktiga förutsättningar

- Ämnen
- Halter – höga/låga/fluktuationer
- Temperatur
- Driftförhållanden – intermittent/kontinuerlig drift
- Relativ fukthalt

Förbättra förutsättningarna för rening

- Kapsla utrustning - högre halter, lägre flöden, mindre diffus andel
- Jämna ut halten
- Jämna ut flödet
- Avskilja stoft och vatten

Kondensering

15

Nytänkande med erfarenhet

Sammanfattning kondensering

- Ger möjlighet att återvinna ämnet
- Lösningsmedel med hög kokpunkt
- Helst inte blandbart med vatten
- Endast möjligt vid höga halter och låga flöden
- Fungerar bäst vid jämnt gasflöde
- Fukt kan störa
- Hög reningsgrad kan uppnås om betingelserna är goda

16

Nytänkande med erfarenhet

Oxidation

Förutsättningar för oxidation

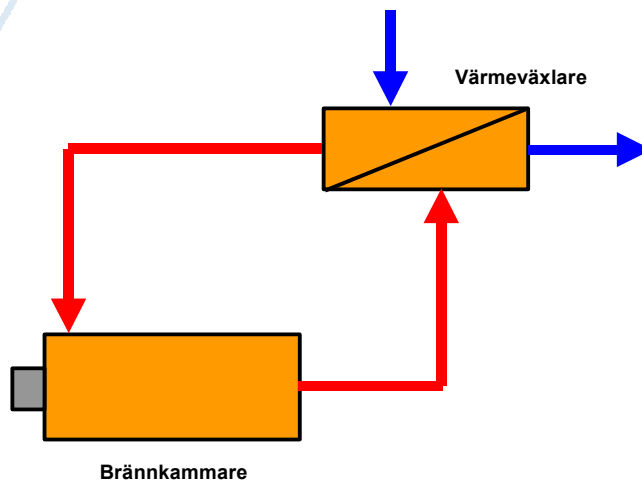
- Fackla, höga halter
- Rekuperativa, $<20 \text{ g/m}^3$ (brännkammare)
- Regenerativa, $<2 \text{ g/m}^3$

Teknik:

- Termiska – hög temperatur $750\text{-}1000^\circ\text{C}$
- Katalytiska – låg temperatur $250\text{-}350^\circ\text{C}$

Rekuperativ oxidation

Rekuperativ termisk oxidation

(Megtec)

19

Nytänkande med erfarenhet

Rekuperativ termisk oxidation

- Oxidation vid 750-1000°C
- Temperaturåtervinning ca 75%
- Mycket hög reningsgrad
- Dyr värmeväxlare
- Kan hantera halter på 15-20 g/m³
- Korta uppstarttider

20

Nytänkande med erfarenhet

Katalytisk oxidation

(Lesni)

21

Nytänkande med erfarenhet

Rekuperativ katalytisk oxidation

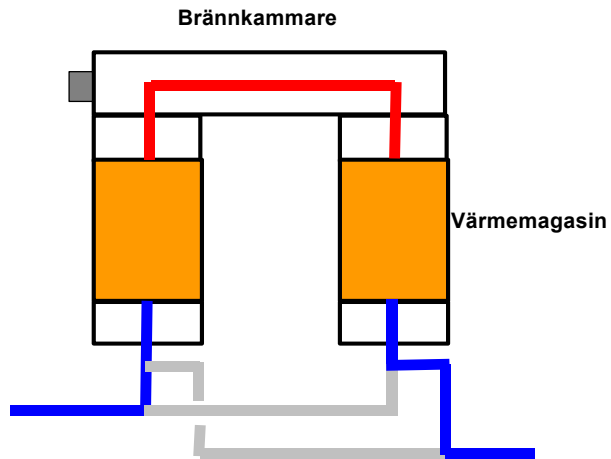
- Oxidation vid 250-350°C
- Temperaturåtervinning ca 75%
- Mycket hög reningsgrad
- Kan hantera halter på upp till 15-20 g/m³
- Korta uppstarttider
- Känslig för katalysatorgifter
- Känslig för övertemperaturer

22

Nytänkande med erfarenhet

Regenerativ oxidation

23

Nytänkande med erfarenhet

Regenerativ oxidation (Megtec)

24

Nytänkande med erfarenhet

Regenerativ termisk oxidation

- Oxidation vid 750-1000°C
- Temperaturåtervinning ca 95%
- Hög reningsgrad
- Kan hantera halter på <math><2 \text{ g/m}^3</math>
- Långa uppstarttider

25

Nytänkande med erfarenhet

Regenerativ katalytisk oxidation

- Oxidation vid 250-350°C
- Temperaturåtervinning ca 95%
- Hög reningsgrad
- Kan hantera halter på <math><2 \text{ g/m}^3</math>
- Långa uppstarttider
- Känslig för katalysatorgifter
- Risk för hög temperatur

26

Nytänkande med erfarenhet

Absorption

(Lesni)

27

Nytänkande med erfarenhet

Absorption

Förutsättningar för absorption

- Föroreningar lösliga i skrubbeväska
- Låg kokpunkt på skrubbeväska – låg temperatur
- Styrts av fasjämvikten (Henrys lag)

Teknik:

- Absorption är ett upparbetningssteg. Föroreningen skall sedan avskiljas från vätskan, omvandlas eller destrueras.

Resultat:

- Hög reningsgrad kan nås vid goda betingelser
- Normalt svårt nå ned till VOC-direktivets reningskrav

28

Nytänkande med erfarenhet

Adsorption

Förutsättningar för adsorption

- Ämnets molekylstorlek – porstorlek adsorbent
- Ämnets ångtryck
- Temperatur, halt

Teknik:

- Aktiverat kol, zeoliter, polymerer
- Utbytesfilter, regenererbara filter

29

Nytänkande med erfarenhet

Utbytesfilter

Lesni AS

30

Nytänkande med erfarenhet

Utbytesfilter

- Kolet byts då det mättats på ämnen
- Kolleverantörer har adsorptionsisotermer
- Kolet skickas för destruktion eller reaktivering
- Lämpad för intermittert drift och/eller små mängder
- Låga investeringskostnader, kan ge höga driftskostnader

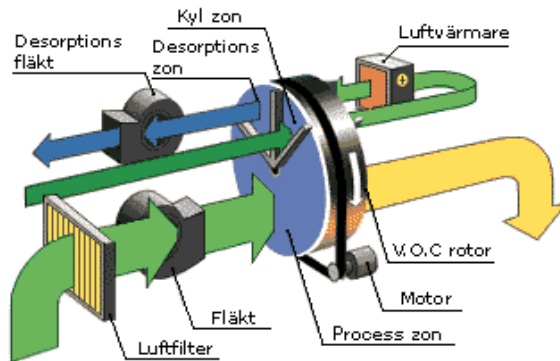
Bäddfilter regenererbart

- Adsorbenten regenereras då det mättats på ämnen.
- Ånga eller hetgas används för att driva av lösningsmedel
- Ämnena kan återvinnas direkt, upparbetas eller destrueras.
- "Kontinuerlig" eller intermittert drift

Rotor

(VOC Technology)

33

Nytänkande med erfarenhet

Biofiltrering

Förutsättningar för biofiltrering

- Vattenlösliga ämnen
- Temperatur 20-30°C
- Halt <math>< 1 \text{ g/m}^3</math>
- Hyfsat kontinuerlig drift

Teknik:

- Naturliga material – bryts ned
- Inerta material
- Måttlig till god reningsgrad
- Ofta stort ytbehov

34

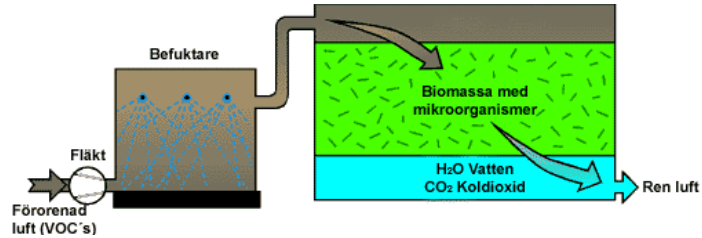
Nytänkande med erfarenhet

Biofiltrering

(VOC Technology)

35

Nytänkande med erfarenhet

Investeringskostnad

Huvudutrustning

Anslutning

Byggnad fundament

Styr och regler

El-anlutning

Projektering

Total investeringskostnad

36

Nytänkande med erfarenhet

Kostnadsberäkning

Specifik reningskostnad kr/kg avskilt VOC

Kapitalkostnad   kr/år (ränta, avskrivningstid)

Driftkostnad   kr/år

Total årlig kostnad   kr/år

Totalt avskilt   kg/år

Specifik kostnad   kr/kg avskilt

37

Nytänkande med erfarenhet

Finansieringskostnader

Val av avskrivningstid (naturvårdsverket 4704)

Kapitalkostnad beräknas utifrån total investeringskostnad

Avskrivningstider:

- Byggnader   20-30 år
- Maskiner   5-10 år
- ADB-utrustning   3-5 år

38

Nytänkande med erfarenhet

Kalkylränta

- Vilken kalkylränta skall användas
- Bankränta (jag lånar till investeringen)
- Internränta (jag tar av eget kapital)
- Intern kalkylränta (jag konkurrerar med produktiva investeringar)
- Naturvårdsverket har föreslagit en modell som bygger på bl a statslåneränta
- MD /MÖD har haft olika åsikter i olika ärenden. Oftast tyckt att kalkylräntan varit för hög.
- 6% under tio år ger 0,14 i annuitet.

